

Трачова Д.М.

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Демчук О.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Сахно Л.А.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Trachova Dar`ya, Demchuk Olena, Sakhno Ludmila
Dmitry Motornyi Tavria State Agrotechnological University

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКОВОГО СКЛАДНИКА МЕТОДИКИ ЗДІЙСНЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті проаналізовано методичні та організаційні проблеми існуючої амортизаційної політики підприємств. Досліджено основні тенденції формування амортизаційного фонду підприємств Півдня України. Амортизаційна політика є складовою частиною загальної науково-технічної політики держави. Процес відновлення необоротних активів та формування амортизаційного фонду підприємства не є тільки проблемою бухгалтерського обліку. Фінансування своєчасного оновлення виробничих потужностей підприємства залежить не від бухгалтерської кореспонденції рахунків, це питання методології процесу нарахування амортизації у цілому. Суть амортизаційної політики – у коректному визначенні необхідних для дійсного відновлення необоротних активів сум. Саме це повинно формувати облікову політику підприємства. У підприємств зі спрощеною системою оподаткування процес нарахування амортизації і формування реального амортизаційного фонду не контролюється. Вирішити цю проблему можуть тільки спільні дії з боку державних і контролюючих органів та самого підприємства.

Ключові слова: амортизація, амортизаційна політика, інформаційне забезпечення, фінансово-кредитні важелі розвитку підприємства, методологія обліку.

Постановка проблеми. Амортизаційна політика є складовою частиною загальної науково-технічної політики держави. Вона виступає найважливішим важелем впливу держави на економічні процеси в країні. У першу чергу амортизаційна політика впливає на процес оновлення основних виробничих фондів, прискорення темпів науково-технічного прогресу, інвестиційної діяльності, а через них і на ефективність суспільного виробництва. На основі амортизаційної політики держави кожне підприємство розробляє і реалізує власну амортизаційну політику. Вона базується на встановлених державою принципах, методах і нормах амортизаційних відрахувань. В Україні на етапі переходу до ринкових відносин амортизація стала не стільки джерелом фінансування технічного розвитку, скільки засобом регулювання податкового тиску, і цей засіб використовується як державою, так і підприємствами.

У ході дослідження складу операційних витрат більшості підприємств визначено, що саме амортизаційні відрахування є найбільш уразливою частиною витрат за збиткової діяльності підприємства, адже дотримання термінів виплати і сум оплати праці з нарахуваннями, своєчасна оплата за матеріальні ресурси контролюються ззовні, а дотримання порядку формування амортизаційного фонду підприємства підлягає тільки внутрішньому контролю. Правильна організація і побудова бухгалтерського обліку формування амортизаційного фонду має велике значення, оскільки забезпечує швидке відшкодування вартості основного засобу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові підходи до визначення суті і змісту амортизаційної політики містять багато спільних рис, однак мають суто економічну спрямованість, переважно без обліко-

вого складника. Дослідженням питання сутності категорії «амортизаційна політика» займається багато провідних учених нашої країни: М. Білик, З.Н. Борисенко, П.Т. Бубенко, Н.Г. Виговська, Т.М. Власюк, О.С. Гавриловський, О.В. Гарасюта, С.А. Гуненко, О.В. Димченко, Л.І. Лук'яненко, Ю.Ю. Мороз, С.С. Новицька, Л.В. Овод, Н. Омелянчик, Є.І. Помилуйко, Н.Ю. Потапова-Сінько, Н. Рудченко, С.Г. Сасенко, В.І. Титяєв, М. Тютюн, С.М. Фірсова, А. Шот, О.В. Щирська, І.І. Юзюк, І.Й. Яремко.

Незважаючи на різноманіття теоретичних і методологічних підходів до теми дослідження, багато питань, що стосуються вдосконалення методики формування та обліку амортизаційного фонду підприємства, залишаються не розкритими. Донині недостатньо висвітлено питання складу і змісту амортизаційної політики підприємства у складі його облікової політики. Методологічною основою дослідження системи бухгалтерського обліку виступають філософські та загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів. З метою обґрунтування понятійного апарату застосовано методи наукового абстрагування та синтезу. Бібліографічний метод дослідження застосовано під час вивчення генезису розрахунків амортизаційних відрахувань як об'єкта обліку; метод класифікації – для систематизації показників. Системний підхід використаний під час вивчення концептуальних положень обліку та аудиту амортизаційних відрахувань основних засобів. У результаті поєднання системного підходу, історичного методу, методів аналізу і синтезу систематизовано існуючі теоретичні положення щодо визначення окремих економічних явищ. Емпіричні, теоретичні та загальнологічні методи наукового пізнання (порівняння, аналіз, синтез, абстрагування та ін.) використано для визначення стану і шляхів удосконалення обліку амортизаційних відрахувань основних засобів на підприємствах; абстрагування – для розроблення пропозицій щодо вдосконалення обліку формування амортизаційного фонду підприємства.

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення існуючого механізму облікового процесу формування амортизаційного фонду підприємства, визначення його недоліків та пошук шляхів удосконалення методики формування відповідного капітальним інвестиціям амортизаційного фонду у складі амортизаційної політики підприємства з урахуванням її облікового складника.

Виклад основного матеріалу. Проведений фінансово-економічний аналіз аграрних підприємств Півдня України дав змогу зробити висновки, що підприємства достатньою мірою оснащені основними засобами, і це підтверджено даними динаміки вартості основних засобів, коефіцієнт оновлення зростає, що призводить до збільшення амортизаційних відрахувань, збільшує фонд амортизації підприємств досліджуваного регіону.

У зв'язку з тим, що амортизаційна політика є складовою частиною облікової політики, вона спрямована на підвищення ефективності виробництва та піднесення

результатів діяльності організації. Амортизаційна політика у кожний конкретний момент часу передбачає певні коригування залежно від сформованої ситуації й економічної стратегії на перспективу [9].

Під час розроблення амортизаційної політики підприємство має дотримуватися таких принципів, як своєчасність та правильність здійснення переоцінки основних фондів, особливо в умовах інфляції, диференційованість строків корисного використання та, відповідно, норм амортизації залежно від функціонального призначення основних фондів, облік їх морального та фізичного зносу, забезпечення за рахунок амортизаційних відрахувань не тільки простого, а й розширеного відтворення основних засобів, забезпечення цільового характеру використання амортизаційних відрахувань на підприємстві, можливість здійснення підприємством прискореної амортизації, стимулювання своєчасного оновлення основних фондів і прискорення науково-технічного прогресу.

Виходячи із сутності, мети і завдань амортизаційної політики, можна зробити висновок, що вона відіграє важливу роль у результативності діяльності будь-якого підприємства. Амортизаційна політика є потужним важелем впливу на економічні процеси, що відбуваються.

Дослідження організації обліку розрахунку амортизаційних відрахувань показало, що цей облік зазвичай веде бухгалтер, який, згідно з посадовою інструкцією, відповідає за повний спектр питань бухгалтерського обліку. Облік ведеться згідно з нормативними вимогами, помилок під час оформлення первинних документів та облікових регістрів не виявлено.

Зараз облік амортизації спрощений і для її нарахування потрібно використовувати тільки одну проводку. Таким чином, питання використання необоротних активів і формування амортизаційного фонду, придатного для фінансування своєчасного оновлення виробничих потужностей підприємства, полягає не в чисто обліковій кореспонденції рахунків, а в питанні методології процесу нарахування амортизації, визначенні необхідних сум, включенні амортизаційної політики як складника облікової політики підприємства.

У результаті дослідження документації підприємств Півдня України виявлено, що для розрахунку амортизаційних відрахувань підприємства можуть самостійно вибирати метод нарахування амортизації. Доведено, що аграрні підприємства регіону дослідження зазвичай використовують лише прямолінійний метод нарахування амортизації. Це пов'язано з відсутністю необхідності предметного розгляду амортизаційної політики для кожної групи необоротних активів у зв'язку з особливістю оподаткування аграріїв. Якщо підприємства, які знаходяться на загальній системі оподаткування, використовують цей елемент як важіль збільшення собівартості продукції і зменшення оподаткованого прибутку, то фактична собівартість продукції аграрних підприємств, по суті, є предметом управлінського обліку і не фігурує в основних фінан-

сових звітах у зв'язку з прив'язкою оподаткування до нормативної оцінки землі, ціни реалізації продукції або оплати праці співробітників підприємства. Згідно з Податковим кодексом України, для розрахунку амортизаційних відрахувань основних засобів підприємства самі вибирають метод нарахування амортизації, однак для певного переліку необоротних активів існують закріплені Кодексом рекомендовані методи нарахування амортизації та строки корисного використання.

Доведено, що під час визначення суми амортизації та формування амортизаційного фонду підприємства в результаті не отримують необхідної кількості коштів для своєчасного оновлення основних засобів. На нашу думку, причинами цього є недосконалість методика розрахунку і високий рівень інфляції в країні. Для вдосконалення формування амортизаційного фонду підприємства пропонуємо поєднати ці два чинники в одній формулі вдосконаленого розрахунку амортизації. А саме запропоновано використовувати індекс інфляції під час розрахунку амортизаційних відрахувань. Це допоможе підприємству сформувати адекватний вимогам амортизаційний фонд. Із цією метою запропоновано щомісячні амортизаційні відрахування множити на індекс споживчих цін і отриману суму списувати на собівартість продукції.

Іншим напрямом коригування амортизаційних відрахувань є індекс споживчих цін на основний вид продукції, що випускається підприємством. Однак цей показник важко використовувати для підприємств, які не є виробниками продукції, а займаються виключно торгівлею або наданням послуг.

Висновки. Таким чином, для оптимізації методики нарахування амортизації аграрних підприємств та ефективного обліку витрат на формування амортизаційного фонду підприємств запропоновано з метою оптимізації формування амортизаційного фонду підприємства і визначення реальної суми на оновлення основних засобів у складі витрат використовувати оновлений коефіцієнт амортизації, що враховує індекс інфляції або індекс споживчих цін на основні види продукції, яку виробляє підприємство; застосування прискорених методів амортизації в сукупності з оновленим коефіцієнтом амортизації дасть змогу збільшити витрати підприємств, а отже, собівартість готової продукції. Водночас зростання витрат дасть змогу зменшити оподатковуваний прибуток у подальшому за умови скасування пільгового режиму оподаткування підприємств; здійснювати контроль над формуванням амортизаційного фонду не тільки силами самого підприємства, а й із боку контролюючих державних структур.

Список літератури:

1. Вдовенко Л.О. Фінансове забезпечення діяльності малого і середнього бізнесу в аграрній сфері економіки. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 21. № 1. С. 225–230.
2. Дугієнко Н.О. Амортизаційна політика та основні напрями підвищення її ефективності в Україні : автореф. дис. ... к.е.н. : спец. 08.00.01. Київ, 2007. 20 с.
3. Жук В.М. Застосування інституціональної теорії у вирішенні проблем розвитку бухгалтерського обліку. *Фінанси України*. 2010. № 9. С. 115–123.
4. Жук В.М. Інституціональний підхід до розв'язання проблем бухгалтерського обліку в Україні. *Фінанси України*. 2009. № 7. С. 100–113.
5. Жук В.М. Інституціональні підходи до реформування економічної науки. *Економіка АПК*. 2010. № 10. С. 147–150.
6. Крейдич І.М. Регулювання інвестиційної діяльності проведенням гнучкої амортизаційної політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 11. С. 2–4.
7. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 608 с.
8. Кузнєцова А.Я. Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності : монографія ; Інститут економічного прогнозування НАН України та ін. Львів : Львів. банків. ін-т НБУ, 2005. 367 с.
9. Овод Л.В. Стратегічні управлінські рішення у формуванні амортизаційної політики підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. Т. 1. С. 100–103.
10. Проданчук М. Концепція амортизаційної політики та її вплив на формування основних засобів. *Економіка АПК*. 2007. № 3. С. 29–34.
11. Проданчук М.А. Теоретико-прикладні аспекти концепції формування продукту бухгалтерського обліку в управлінні аграрним бізнесом. *Економіка АПК*. 2015. № 9. С. 4–5.
12. Пшик Б.І. Шляхи вдосконалення амортизаційної політики та посилення її ролі у фінансово-кредитних відносинах в Україні. *Регіональна економіка*. 2010. № 1. С. 115–122.
13. Харазишвили Ю.М. Инновационность как характеристика качества социальноэкономического развития. *Проблемы и перспективы инновационного развития экономики : материалы XVI международной научнопрактической конференции, г. Алушта, 10–15 сентября 2012 г. Симферополь : АРИАЛ, 2012. С. 175–180.*
14. Череп А., Потопа К., Ткаченко О. Рейнжиніринг філософія управління підприємством харчової промисловості : монографія. Київ : Кондор, 2009. 368 с.
15. Череп А.В., Чернолуцька А.О. Вплив амортизаційної політики на формування фінансових результатів підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності* : збірник наукових праць : у 2-х вип. Маріуполь, 2012. Т. 1. Вип. 2. С. 92–95.
16. Brief Overview of Depreciation. URL : https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/a-brief-overview-of-depreciation?_ga=1.39823844.634677569 (дата звернення: 12.12.2018).

References:

1. Vdovenko L. O. (2015) Finansove zabezpechennya diyal'nosti maloho i seredn'oho biznesu v ahrarniy sferi ekonomiky [Financial support of small and medium-sized businesses in the agrarian sphere of the economy]. *Ekonomichnyy analiz*, vol. 21, part 1, pp. 225-230 (in Ukraine)
2. Duhiyenko N.O. (2007) Amortyzatsiyna polityka ta osnovni napryamky pidvyshchennya yiyi efektyvnosti v Ukrayini [Depreciation policy and main directions of increasing its effectiveness in Ukraine] (PhD Thesis), Kyiv, p. 20 (in Ukraine)
3. Zhuk V. M. (2010) Zastosuvannya instytutsional'noyi teorii u vyrishenni problem rozvytku bukhholders'koho obliku [Application of institutional theory in solving problems of accounting development]. *Finansy Ukrayiny*, no. 9, pp. 115-123 (in Ukraine)
4. Zhuk V. M. (2009) Instytutsional'nyy pidkhid do rozv'yazannya problem bukhholders'koho obliku v Ukrayini [Institutional approach to solving accounting problems in Ukraine]. *Finansy Ukrayiny*, no. 7, pp. 100-113 (in Ukraine)
5. Zhuk V. M. (2010) Instytutsional'ni pidkhody do reformuvannya ekonomichnoyi nauky [Institutional Approaches to Reforming Economic Science]. *Ekonomika*, no. 10, pp. 147-150 (in Ukraine)
6. Kreydych I.M. (2009) Rehulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti provedennyam hnuchkoyi amortyzatsiynoyi polityky [Regulation of investment activity through flexible depreciation policy]. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, no. 11, pp. 2-4 (in Ukraine)
7. Krupka M. I. (2001) Finansovo-kredytnyy mekhanizm innovatsiynoho rozvytku ekonomiky Ukrayiny [Financial and credit mechanism of innovative development of economy of Ukraine]. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, p. 608 (in Ukraine)
8. Kuznyetsova A. YA. (2005) Finansuvannya investytsiynoinnovatsiynoyi diyal'nosti: Monohrafiya [Financing of investment-innovation activity: Monograph. Institute for Economic Forecasting of NAS of Ukraine and other]. Instytut ekonomichnoho prohnozuvannya NAN Ukrayiny ta in. L'viv: L'viv. bankiv. int NBU, p. 367 (in Ukraine)
9. Ovod L. V. (2009) Stratehichni upravlins'ki rishennya u formuvanni amortyzatsiynoyi polityky pidpryyemstva [Strategic management decisions in the formation of depreciation policy of the enterprise]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, vol. 6., no. 1, pp. 100-103 (in Ukraine)
10. Prodanchuk M. (2007) Kontseptsiya amortyzatsiynoyi polityky ta yiyi vplyv na formuvannya osnovnykh zasobiv [The concept of depreciation policy and its impact on the formation of fixed asset]. *Ekonomika APK*, vol. 3, pp. 29-34 (in Ukraine)
12. Prodanchuk M.A. (2015) Teoretyko-prykladni aspekty kontseptsiyi formuvannya produktu bukhholders'koho obliku v upravlinni ahrarnym biznesom [Theoretical and applied aspects of the concept of accounting product formation in agricultural business management]. *Ekonomika APK*, vol. 9, pp. 4-5 (in Ukraine)
13. Pshyk B.I. (2010) Shlyakhy vdoskonalennya amortyzatsiynoyi polityky ta posylennya yiyi roli u finansovokredytnykh vidnosyn v Ukrayini [Ways to improve the depreciation policy and strengthen its role in financial relations in Ukraine]. *Rehional'na ekonomika*, no. 1, pp.115-122 (in Ukraine)
14. Kharazyshvyly YU.M. (2012) Ynnovatsyonnost' kak kharakterystyka kachestva sotsyal'noekonomycheskoho razvytya [Innovation as a characteristic of quality of socio-economic development]. Proceedings of the *Problemy y perspektivy ynnovatsyonnoho razvytya (Alushta, September 10-15, 2012)*, Symferopol : ARYAL, pp. 175-180 (in. Russia)
17. Cherep A., Potopa K., Tkachenko O. (2009) Reinzhyrnirynh filosofiya upravlinnya pidpryyemstvom kharchovoyi promyslovosti [Reengineering philosophy of food industry enterprise management]. Kyiv: Kondor, p. 368 (in Ukraine)
18. Cherep A.V., Chernoluts'ka A.O. (2012) Vplyv amortyzatsiynoyi polityky na formuvannya finansovykh rezul'tativ pidpryyemstva [Impact of depreciation policy on the formation of financial results of the enterprise]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektual'noyi vlasnosti: zbirnyk naukovykh prats*, vol. 1, no. 2, pp. 92-95 (in Ukraine)
19. Brief Overview of Depreciation Available at: https://www.irp.gov/businesses/small-businesses-self-employed/a-brief-overview-of-depreciation?_ga=1.39823844.634677569 (accessed 12.12.2018)

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УЧЕТНОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ МЕТОДИКИ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ АМОРТИЗАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ

В статье проанализированы методические и организационные проблемы существующей амортизационной политики предприятий. Исследованы основные тенденции формирования амортизационного фонда предприятий Юга Украины. Амортизационная политика является составной частью общей научно-технической политики государства. Процесс восстановления необоротных активов и формирования амортизационного фонда предприятия не является только проблемой бухгалтерского учета. Финансирование своевременного обновления производственных мощностей предприятия зависит не от бухгалтерской корреспонденции счетов, это вопрос методологии процесса начисления амортизации в целом. Суть амортизационной политики – в корректном определении необходимых для действительного восстановления необоротных активов сумм. Именно это должно формировать учетную политику предприятия. У предприятий с упрощенной системой налогообложения процесс начисления амортизации и формирования реального амортизационного фонда не контролируется. Решить эту проблему могут только совместные действия со стороны государственных и контролирующих органов и самого предприятия.

Ключевые слова: амортизация, амортизационная политика, финансово-кредитные рычаги развития предприятия, методология учета.

INFORMATION SUPPORT OF ACCOUNTING COMPONENTS OF METHODOLOGY OF DEPRECIATION POLICY IMPLEMENTATION

In article there methodical analysis of existing problems Depreciation policy enterprises. Main trends there are the formative Depreciation policy agro enterprises of Ukraine South. Depreciation policy is an integral part of the overall scientific and technical policy. It serves as an important lever of state influence on economic processes in the country. Depreciation policy affects the process of fixed assets reproduction. It depends upon development of technological progress; depreciation policy affects company's assets and the efficiency of social components in production. The reproduction of fixed assets and depreciation policy of an enterprise is not only accounting problem. Financing timely of production performance updating does not depend on the accounting interactions of accounts. This is an issue of depreciation process methodology application. The essence of the depreciation policy is determining the necessary amounts of fixed assets for the actual reproduction. This has to form the company's accounting policies. If a company operates normally and it is profitable having the well-formed accounting policies, it is advisable to create the sinking fund. Control over this process by the state is a very positive factor. Thus, the accounting policies application for the effective depreciation policy formation is very important. The main obstacle to the formation of real depreciation fund of a company is unaccountability and vulnerability of this expenditure. Timely payments to businesses for material resources are ensured by contractual relations. Accuracy and timeliness of payments for wages and social security contributions are ensured by tax and local authorities. Faithfulness and timeliness of depreciation is only checked while calculating the amounts of some income taxes. For businesses with simplified taxation the depreciation process and the formation of a real depreciation fund are not controlled. To solve this problem we offer to organize the joint actions of the government and regulatory authorities with enterprises. During the economic crisis it can be offered the use of promotional actions by the state in the form of preferential taxation. Also stimulation can be achieved through favorable interest rate in lending process for reproduction of fixed assets.

Key words: *depreciation, depreciation policy, financial and credit incentives for the development of enterprise, accounting.*